

**AMARANT O'SIMLIGINING TIBBIYOT VA GINEKOLOGIYADAGI
AXAMIYATI**

Ismoilova M.Y – Samarqand viloyati, Payariq tibbiyot kolleji DUTIQ

*Samanova F.M. – Samarqand viloyati Payariq tibbiyot kolleji, Asab ruxiy va
narkologik kasalliklarda xamshiralik parvarishi fan o'qituvchisi*

*Jozilova N.M. – Samarqand viloyati Payariq tibbiyot kolleji xamshiralik ishi
asoslari o'qituvchisi*

*Sobirova K.S. – Samarqand viloyati Payariq tibbiyot kolleji teri va tanosil
kasalliklari xamshiralik parvarish fan o'qituvchisi*

Annotatsiya. U bunday nomini oldi, chunki gullar uzoq vaqt davomida shaklini yo'qotmaydi va uni quritilgan shaklda saqlaydi. Yunon tilidan so'zma-so'z tarjima qilingan o'lmas gul ("a" - inkor, "mara" - o'lim ma'budasi, "anthos" - gul). U o'simlik tarkibidagi shifobaxsh xususiyatlari tufayli yoshlikni uzaytiradi, salomatlik va yaxshi kayfiyatni saqlagani uchun shunday nomlangan degan fikr bor.

Amaranthning shifobaxsh va ozuqaviy xususiyatlari noyobdir va bir o'simlikdagi ozuqa moddalarining kontsentratsiyasi bo'yicha barcha ma'lum turlardan ustundir. Amaranthdagi magniyning etarlicha katta miqdori uni yadrolar va yurak-qon tomir tizimini mustahkamlash uchun foydali qiladi. Madaniyat tarkibidagi antioksidantlar tanani tozalaydi, toksinlarni olib tashlaydi va yoshlikni saqlaydi. Shu sababli, megapolislar aholisi va xavfli sanoatda ishlaydigan odamlar uchun amaranth komponentlaridan foydalanish muhimdir.

Amaranth oqsilida, boshqa aminokislotalar bilan bir qatorda, bitta muhim aminokislota - organizm uchun muhim bo'lgan lizin mavjud. Lizin organizmda mustaqil ravishda sintez qilinmaydi, u faqat oziq-ovqat bilan birga keladi. Amaranthdagi lizin miqdori bug'doy oqsilidan ikki baravar, makkajo'xori va jo'xoridan uch baravar ko'p. O'simlik tarkibida skualenning mavjudligi tananing barcha to'qimalarini kislorod bilan to'yintirishga imkon beradi. Amaranth yog'idagi noyob komponent skualenning tarkibi boshqa o'simlik moylariga qaraganda ancha yuqori. Masalan, zaytun moyidan 30 barobar ko'p. O'simlik tarkibidagi K vitamini tanani ortiqcha xolesterindan tozalashga yordam beradi va qon aylanishini yaxshilaydi. K vitamini skualen bilan birgalikda qon ivish jarayonini tartibga soladi, ichki qon ketishining oldini oladi. Amaranth yurak xuruji, qon tomirlari, gipertenziya va angina pektorisini davolash uchun ishlatiladi. Barg sharbatida kraxmal, karotin, askorbin kislota, kaliy va taninlar mavjud. Ko'p yallig'lanish jarayonlarini bartaraf etish uchun kompleks terapiyada qo'llaniladi.

Bu universal madaniyat madaniyati oziq-ovqat uchun, dori sifatida, chorvachilikda, parfyumeriya va manzarali o'simlik sifatida ishlatiladi.

Amaranthning kimyoviy tarkibidagi oqsil o'zining qiymati va sifati bo'yicha barcha hayvon va o'simlik oqsillaridan ustundir. Amaranth to'liq protein tarkibida etakchi hisoblanadi. Makkajo'xori ko'proq uglevod mahsulotidir, amaranth esa ko'proq proteindir. Amaranth barglarida oqsil miqdori 20% gacha, urug'larda 23% gacha, oqsil qiymati esa 97% gacha baholanadi. Samaradorlikni oshirish, immunitetni mustahkamlash, ovqat hazm qilishni yaxshilash uchun amaranth barglaridan tonik qaynatmalar va infuziyalar

1 retsept:

2 osh qoshiq quruq amaranth barglari 0,5 litr qaynoq suv quyung;

Qopqoqni yoping, o'rang yoki issiq joyga qo'ying;

20 daqiqa davomida infuzion qiling;

Ovqatdan 30 daqiqa oldin $\frac{1}{2}$ chashka oling.

Janubiy Amerika, Peru va Meksika rasmiy ravishda amarantning vatani hisoblanadi. Aborigenlar bu madaniyatni don sifatida ishlatishgan va bu nom mos keladigan "hindlarning noni" edi. Bu don bo'lmasa-da, undan non pishirib, bo'tqa pishirdilar. Madaniyat, qisman noto'g'ri obro' tufayli unutildi. Yorqin qizil rangdagi sintetik bo'yoq amaranth deb nomlangan, ammo u kanserogen bo'lib chiqdi. Bu bo'yoqning amaranth o'simlikiga hech qanday aloqasi yo'q. Ismlarning halokatli tasodifi.

Xulosa. Shunday qilib, amaranth inson hayotining ko'plab sohalarida - tibbiyotda, oziq-ovqat sanoatida, kosmetologiyada, qishloq xo'jaligida juda istiqbolli. Zavodning foydali xususiyatlarini o'rganish va keyingi tadqiq qilish amaranthdan fanning boshqa sohalarida foydalanish sohasini sezilarli darajada kengaytiradi. Amaranth - bu unutilgan qadimiy o'simlik va u katta istiqbolga ega.

Adabiyot.

1. F. N. Бахыров. "Анатомия человека", Ташкент. "Восток", 2005. 33.
2. Венгеровский А.И. Фармакологические подходы к регуляции функций печени, Ташкент. "Совершенное поколение", 2002. 73.
3. F. N. Бахыров. "Анатомия человека", Ташкент. "Восток", 2005. 33
4. Yuldashev, S., Halimbetov, Y., Usmanova, M., Naimova, Z. S., & Khamraeva, M. (2021). National Processes In Uzbekistan And The Formation Of The Internationalist Maturity Of The Younger Generation. The American Journal of Medical Sciences and Pharmaceutical Research, 3(06), 167-175.
5. Хасанова, Г. Р., & Усмонова, М. Б. (2022). Применение фасоли (phascolus) в медицине. Science and Education, 3(11), 117-125. Sh, A., Kuylieva, M. U., & Usmanova, M. B. (2022). Application of phytotherapy in the treatment of chronic

- prostatitis. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(5), 466-470.
6. Sh, A., Kuylieva, M. U., & Usmanova, M. B. (2022). Application of phytotherapy in the treatment of chronic prostatitis. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(5), 466-470.
7. Имамова, Ю. А., & Усманова, М. Б. (2022). РОДИОЛЫ РОЗОВАЯ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ РАБОТОСПОСОБНОСТИ ОРГАНИЗМА. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(Special Issue 4-2), 901-904.
8. Имамова, Ю. А., Усманова, М. Б., & РОДИОЛЫ, Р. ORIENSS. 2022. № Special Issue 4-2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rodioly-rozovaya-dlya-povysheniyarabotosposobnosti-organizma>.
9. Усманова, М. Б., & Имамова, Ю. А. (2022). ЛУК РЕПЧАТЫЙ– ПРИМЕНЕНИЕ В МЕДИЦИНЕ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(Special Issue 4-2), 914-917.
10. Қўйлиева МУ, Э. М., Усманова, М., & Имамова, Ю. (2021). General information on the age of Chilonjtyda, its composition, application in folk medicine, its features and their different types, conditions for cultivation. 8. Шкурова, Д., Усманова, М., & Имамова, Ю.
11. Usmanova, M., & Toshpolatov, C. Endocrine gland system, humoral management of the organism. Researchjet journal of analysis and inventions In Volume, 1.
12. Шкурова, Д., Усманова, М., & Имамова, Ю. (2021). Private technology of powders Preparation of powders with abrasives, dyes and hard powders, extracts and essential oils. Экономика и социум, (11), 90.
- Usmanova, M., & Yuldoshev, C. Importanse of lipids in the cell, simple and kompleks lipids, classification. Researchjet journal of analysis and inventions.
13. Usmanova, M., & Yuldoshev, C. Importanse of lipids in the cell, simple and kompleks lipids, classification. Researchjet journal of analysis and inventions.
- Imomova, Y., Usmonova, M. B., Yo'ldoshev, S., & Ahmadov, J. (2021). DORI VOSITALARINING ZAMONAVIY TAHLIL USULLARI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(8), 587-596.
14. Усманова, М., Эрназарова, М., Куйлиева, М., & Хасанова, Г. (2021). Дорихона фаолиятини ташкил этиш, дорилар саклаш чора тадбирлари. Экономика и социум, (11), 90(6).

15.Хасанова, Г. Р., Усманова, М. Б., & Нажмитдинов, Х. Б. (2022). ВИТАМИНГА БОЙ ЛОВИЯ (PHASCOLUS) ЎСИМЛИГИНИНГ УМУМИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(9), 333-336.

16 Balxievna, U. M. (2023). TARKIBIDA OSHLOVCHI MODDALAR BO'LGAN DORIVOR O'SIMLIKLAR QO'LLANILISHI HAMDA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 15(5), 37-39. Balxievna, U. M. (2023). JIGAR VA BUYRAK KASALLIKLARINI DAVOLASHDA ISHLATILADIGAN SHIFOBAXSH O'SIMLIKLAR. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 15(2), 130-133.

17. Нажмитдинов Х.Б. (2023). ТРИТЕРПЕНОВЫЕ САПОНИНЫ: ИСПОЛЬЗОВАНИЕ В МЕДИЦИНЕ И В ФАРМАЦИИ. Вестник науки, 3 (6 (63)), 1237-1241.

18. Нажмитдинов Х.Б. (2023). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АМАРАНТА В МЕДИЦИНЕ, КАК СРЕДСТВА ЛЕЧЕНИЯ ЗАБОЛЕВАНИЙ. Вестник науки, 3 (6 (63)), 1227-1231.

19. Нажмитдинов Х.Б. (2023). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АМАРАНТА В МЕДИЦИНЕ, КАК СРЕДСТВА ЛЕЧЕНИЯ ЗАБОЛЕВАНИЙ. Вестник науки, 3 (6 (63)), 1227-1231.